

формуючи позитивне ставлення до традицій та стимулюючи інтерес до вивчення національної ідентичності.

Отже, танцювальний челендж «Гопак» став ефективним засобом для сприяння українській культурі через світовий контекст мистецтва танцю. Зростаюча популярність та участь різних культур у цьому челенджі свідчать про його значущість як інструменту культурного обміну та взаєморозуміння. Такі ініціативи сприяють формуванню та розвитку любові до власного культурного спадку серед молодого покоління та відкривають нові можливості для вираження та творчості у сучасному світі. Цей челенж також став засобом популяризації української культури серед молодого покоління та привертання уваги глобальної аудиторії до багатства українського мистецтва.

Список використаних джерел

1. Підлипська А. М. Український народно-сценічний танець "Гопак": науково-теоретичний та художньо-критичний аспекти. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 34, С. 151-158
2. Ткачук Г.В. Особливості впровадження мобільного навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 64, №2. С.13-22.
3. Kosinski B. #IceBucketChallenge: Why You're Not Really Helping (англ.) // *Huffington Post: Газета*. — 2017. — 6 December.
4. https://www.youtube.com/watch?v=RkS3plz-oCU&t=29s&ab_channel=%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D0%A2i%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE
5. <https://detector.media/medialife/article/219343/2023-11-14-gopak-pes-patron-potsilunky-bilya-tserkvy-naypopulyarnishi-ukrainski-fleshmoby/>

Трухачева Я.С.

здобувачка I курсу
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Херсонського державного університету

Науковий керівник Рехлицька А.Є.

доцентка, завідувачка кафедри хореографічного мистецтва

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАСТИЧНИХ МОТИВІВ КЛАСИЧНИХ БАЛЕТНИХ ВАРІАЦІЙ У ВПРАВАХ ХУДОЖНІХ ГІМНАСТОК

Постановка проблеми. Класична спадщина – важливий компонент у формуванні мистецької ідентичності, що будує свій шлях на основі вікових

цінностей. Класичні балети є частиною світової культурної скарбниці, їх елегантність та краса знайомлять нас з естетикою минулого, розширюють світогляд, поглиблюють розуміння історії тієї чи іншої епохи. Вони стають джерелом натхнення для нових творів і інтерпретацій, які в свою чергу відкривають досі невідомі горизонти мистецтва, дають свіжий погляд, нове бачення вже добре знайомому.

Неодноразово спортивні хореографи та тренери з художньої гімнастики зверталися до балетної спадщини у створенні змагальних програм. Відома у всьому світі школа Дерюгіних завжди славилась своїми оригінальними постановками, що підкреслювали витонченість і елегантність українських гімнасток, використовуючи пластичні мотиви найвідоміших балетних варіацій як основи задуму вправи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми інтеграції хореографічного мистецтва і спорту у своїх наукових працях широко висвітлює Сосіна В.Ю., неодноразово підкреслюючи цінність і значимість хореографічної компоненти у тренувальному і постановочному процесі. Тему хореографічної складової у побудові змагальних композицій у техніко-естетичних видах спорту розглядали Дрига А.В., Долбишева Н.Г., Коваленко Я., Ситченко К.В., Войнаровська Г. Балетмейстерську майстерність та інтерпретації класичної хореографічної спадщини у своїх працях досліджують Петрик О.О., Сірякова Г.В. Різні аспекти сприймання творчості сучасним глядачем розкриває Пархоменко О.М., Коваленко І.І., Мелякова Ю.В., Кальницький Е.А.

Мета статті – проаналізувати приклади використання пластичних мотивів відомих балетних варіацій у постановці програм художніх гімнасток та означити переваги їх застосування.

Виклад основного матеріалу.

Поняття пластичного мотиву є фундаментальним в створенні хореографічного образу: це «обмежена кількість рухів, що є яскравою рисою, притаманною лише даному образу, і якнайкраще передає його характер і індивідуальність», – зазначають науковці. [2] Якщо розглядати гімнастичну вправу у розрізі критеріїв оцінювання артистизму, то рухи гімнастки повинні мати певний стиль і забарвлення впродовж всього виступу: у танцювальних доріжках, у підготовці до складностей тіла, у роботі з предметом, у стилізованих з'єднувальних рухах, в обертах тощо.[5] Таким чином, обираючи лейтмотив хореографічного образу, «що диктує характер всіх інших рухів» [1,44], ми отримаємо цілісний виступ згідно вимогам правил.

Найкращі зразки виступів, що були інспіровані балетними варіаціями, ми можемо побачити у виконанні Ганни Безсонової – абсолютної чемпіонки світу, двічі бронзової призерки Олімпійських ігор, однієї з найяскравіших зірок української гімнастики, що підкорила вболівальників всього світу своєю майстерністю та елегантністю.

На Олімпійських іграх 2004 року у Афінах у своїй програмі Ганна представляє одразу дві вправи, основані на балетах. У вправі з обручем на музику П. Чайковського з балету «Лебедине озеро» виразні змахи рук гімнастки, витончені пози, перегини корпусу передають велич і грацію пластики білого лебедя. У вправі з м'ячем відбувається зміна образу на абсолютно протилежний: постановка динамічна, потужна; у високих стрибках, впевнених стрімких рухах, обертах, героїчних позах, що підкреслюють епічну музику А. Хачатуряна, ми впізнаємо воїна Спартака, його незламність і жагу до боротьби.

На Чемпіонаті світу 2007 року у місті Патри, Греція, срібну нагороду Ганні Безсоновій приносить вправа зі стрічкою, що поставлена на основі балету М. Бежара «Болеро» на музику М. Равеля. Стартова поза гімнастки вже нагадує нам характер цієї видатної хореографії 20 століття, зростаюча емоційна напруга музики взаємодіє з характерною пластикою рухів і жестів.

Ще один видатний балет сучасності – «Кармен-сюїта» А. Алонсо – неодноразово ставав натхненням для програм видатних вихованок школи Дерюгіних. Ганна Різатдінова, бронзова призерка олімпійських ігор у Ріо-де-Жанейро, багатократна призерка чемпіонатів світу і Європи, втілює образ Кармен на килимі. У своїй вправі зі стрічкою на Чемпіонаті світу 2015 року у Штутгарті гімнастка яскраво передає пластику своєї героїні, виконує хореографічні цитати балету, що вдало підкреслюють музичний супровід – неповторну «Хабанеру» Ж. Бізе. Неймовірне поєднання класичної та сучасної техніки, великих батманів, акцентованих рук, розгорнутих позицій, що неочікувано змінюються на невиворітні або звичайну ходу, – все це пластика притаманна Кармен.

Також виділимо яскравий виступ Вікторії Онопрієнко – лідерки нинішньої збірної України з художньої гімнастики і бронзової призерки чемпіонату Світу у Валенсії 2023 році. Образ Тореро у супроводі «Маршу тореадора» приносить їй титул чемпіонки Європи у вправі з обручем у 2023 році. Пластичні мотиви балету: експресивні гострі лінії рук, виразні випадки, характерні хореографії Алонсо, – допомагають Вікторії сповна передати силу та впевненість її героя і втілити «маленький спектакль» за 90 секунд вправи.

Як зазначає Сосіна В. Ю. : «Спортсменам уже недостатньо показати надскладні, ризиковані, оригінальні та унікальні елементи в умовах жорсткої конкуренції, необхідно проявити високий рівень художніх, мистецьких здібностей, відтворити усе це у змагальній композиції, що складена за всіма законами балетмейстерського мистецтва». [3] Тому на роздоріжжі вибору ідеї для вправи хореограф повинен обрати той шлях, що допоможе справити враження на публіку, буде водночас видовищним, цілісним і зрозумілим для сприйняття глядачем.

«У художній творчості образ – явище збірне, типове, вигадане, але, разом з тим, взяте із самого життя». [4] На наш погляд, вибір найвідоміших образів балету для основи постановки вправ у поєднанні з перлинами музичного мистецтва не є випадковим. Для глибшого емоційного сприйняття виступу, важливо, щоб образ, що його створює артист, був близьким культурі і досвіду глядача, подібним до його відчуттів. [2, 117] Тобто, через вже існуючий емоційний, асоціативний зв'язок з власним досвідом, глядач сприймає глибше і більш запам'ятовує образи, пов'язані з відомими творами мистецтв. Таким чином вже добре знайомий палкий персонаж Кармен або тендітні крила білого лебедя сприяють на глядача яскравіше враження.

Перевагою для втілення балетних образів у гімнастиці безсумнівно є музика, що написана саме до конкретної вистави, де враховані як технічні аспекти танцю (динаміка, фразування), так і закони драматургії. Вона створює необхідну атмосферу, відтворює сюжет, емоції, настрій, характер персонажу. Як вважають науковці: «музика, яка не була написана для танцю, завжди загрожує виразності танцю, часта зміна ритмів, тембрів, коротка побудова фраз, які так потрібні для музики, гублять хореографію, бо звуковий потік порушує пластичний образ в його ембріоні або, навпаки, непомірно затягує створення образу». [1,23] Натомість музика, що написана до конкретного балету, є структурованою, демонструє розвиток сюжету, дає змогу гімнастці передати образ більш переконливо і цілісно.

Художня гімнастика переходить на новий ступінь розвитку: утримуючи високий рівень технічної майстерності, спрямовує свій погляд в мистецький простір. Глядачів захоплюють виразні змістовні виступи, де складна робота тіла та предмета гармонійно переплітається з естетикою танцю. Класична хореографія завжди йде пліч о пліч з цим елегантним видом спорту, удосконалюючи не тільки технічні, але й виконавські здібності гімнасток, а найвідоміші балетні вистави залишаються невичерпним джерелом натхнення для нових композицій.

Наукова новизна дослідження полягає в проведенні аналізу використання класичних балетних варіацій в змагальних програмах художніх гімнасток.

Висновки.

Враховуючи всі вище наведені факти ми можемо дійти висновку, що світова балетна спадщина надихає і збагачує спортивний світ. Розширюючи рухові можливості та виразові засоби, поповнюється танцювальна лексика спортсменок, виступи набувають унікальної ідентичності і гармонійності. Використання пластичних мотивів балетних варіацій також має позитивний вплив на глядача: неперевершена музика і безсмертні балетні образи широко зустрічаються публікою, і поглиблюють сприйняття композиції.

Список використаних джерел

1. Еньська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера
2. Пархоменко О. М. Формування художньо-образного сприймання хореографічної композиції у процесі балетмейстерської підготовки майбутніх учителів хореографії
115 УДК 374.134:792 doi 10.31654/2663-4302-2020-pp-1-115-120
3. Сосіна В.Ю. Шляхи інтеграції хореографічного мистецтва та техніко-естетичних видів спорту. Танець у міждисциплінарній площині УДК 792.8+796 dance studies.issue1
4. Сірякова Г.В. Сучасний хореограф як майстер художнього образу Проблеми мистецької освіти збірник науково-методичних статей випуск 4.
5. правила з художньої гімнастики 2022-2024 (офіційний текст fig англійською мовою) https://ugf.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/en_2022-2024-rg-code-of-points.pdf

Федорова О.В.

здобувачка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
Херсонського державного університету

Науковий керівник Рехліцька А.Є.

доцентка, завідувачка кафедри хореографічного мистецтва

КУЛЬТУРНІ ТА ІСТОРИЧНІ ПОДІЇ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ

Постановка проблеми. Робота балетмейстера над ідейно-тематичною основою хореографічного твору є одною з головних проблем його діяльності.